PÄIVÄSTÄ TOISEEN

Vaikka muotoilualan yrityksillä on työllistämistarpeita, eivät yrittäjät uskalla ottaa työllistämisen riskiä. **TOIMINNANJOHTAJA SALLA HEINÄNEN, TEOLLISUUSTAITEEN LIITTO ORNAMO**

12.09.14

Aurinko nousee

Helsingissä kello 6.40
ja laskee kello 19.51
Oulussa kello 6.30
ja laskee kello 19.57
Utsjoella kello 6.12
ja laskee kello 20.02

Päivän sana

12.9. Kiitos ja kirous lähtevät samasta suusta. Tämä ei käy, veljeni! Eihän samasta lähteensilmästä pulppua makeaa ja karvasta vettä. Jaak. 3:10–11
13.9. Illalla on vieraana itku mutta aamulla ilo. Sinä muutit itkuvirteni karkeloksi, riisuit yltäni suruvaatteen ja puit minut ilon pukuun. Ps. 30:6, 12
14.9. Jeesus sanoi: ”Teille on opetettu: ’Rakasta lähimmäistäsi ja vihaa vihamiestäsi.’ Mutta minä sanon teille: rakastakaa vihamiehiänne ja rukoilkaa vainoojienne puolesta, jotta olisitte taivaallisen Isänne lapsia.” Matt. 5:43–45

Nimipäiviä

Tänään perjantaina: Valma, Vilja
Huomenna lauantaina: Orvo
Ylihuomenna sunnuntaina: Iida

Mietelause

Lapsen läheisyys on luonnollista, aikuisen ihmisen läheisyys on aina ihme.

Maila Pylkkönen

Näkymätön kulttuuriympäristö tutuksi viikonvaihteessa

Euroopan kulttuuriympäristöpäivien pääviikonloppua vietetään viikonvaihteessa 12.–14.9. jolloin eri puolilla Suomea järjestetään kymmeniä tapahtumia. Koko Euroopassa tapahtumia järjestetään kymmeniä tuhansia.

Suomessa päivien teemana on tänä vuonna Näkymätön kulttuuriympäristö.

Teemalla halutaan tuoda esille niitä kulttuuriympäristön puolia, joita ei ensi vilkaisulla huomaa, kuten menneisyyttä, arjen ympäristöjä ja maiseman tarinoita.

Tapahtumat järjestetään paikallisin voimin, ja niihin on useimmiten vapaa pääsy. Lisätietoja saa *www.rakennusperinto.fi* -sivuston kalenterista. Mukana on tänä vuonna esimerkiksi retki Laanilan kultareitille Inarissa, tarinankeruutapahtuma Raumalla ja tapahtumia Korteniemen perinnetilalla Tammelassa.

Viime vuoteen saakka tapahtuma järjestettiin Suomessa nimellä Euroopan rakennusperintöpäivät.

Uusi nimi laajentaa kulttuuriympäristöpäivät myös arkeologista kulttuuriympäristöä ja kulttuurimaisemia käsitteleviin tapahtumiin. Ohjelmassa onkin useita esihistoriaa ja historiaa esitteleviä tapahtumia.

Teemaan liittyy lapsille ja nuorille suunnattu Kulttuuriympäristön tekijät -kilpailu, joka jatkuu 15. lokakuuta asti. Kilpailussa tehdään näkymättömästä kulttuuriympäristöstä näkyvää ideoimalla oman lähiympäristön kohteeseen merkityksellistä toimintaa.

MT

www.rakennusperinto.fi

”Porno-Kallen” surrealistiset seikkailut

Taiteilija **Kalervo Palsa** (1947–1987) on saanut kaiketi omannäköisensä elokuvan.

Siinä seikkaillaan unenomaisissa tunnelmissa Kittilässä ja hieman ulkomaillakin. Välillä taiteilijan käsi napsahtaa poikki ja lähtee omille teilleen neitojen hameenhelmoihin.

Runsaan tunnin mittainen pätkä keskittyy taiteilijan unimaailmaan, himoihin, alkoholismiin ja tietenkin maalauksiin. Monessa kohtauksessa Palsa ratsastaa maailmalla lyömättömän Tex Willerin hahmossa.

Sen verran sekopäistä meno on, että elämystä voi suositella lähinnä vilkkaan mielikuvituksen omaaville surrealismin ystäville.

Keuhkokuume vei voiton

Ohjaaja **Pekka Lehdon** teos kertoo myös kipeästä yksinäisyydestä ja lähipiiristä, joka ei ollut valmis Palsan ronskille taiteelle. Myös Porno-Kallena ja markiisi de Palsana tunnettua taiteilijaa näyttelee ansiokkaasti **Janne Reinikainen**.

Vaikka syrjäänvetäytyvä olikin, Palsa opiskeli kuvataidetta Helsingissä vuosina 1969–1978 ja matkusteli jonkin verran maailmalla. Lopulta hän kuitenkin palasi lautamökkiinsä Kittilään, jossa kuoli lopulta keuhkokuumeeseen.

KATJA LAMMINEN

Kalervo Palsa ja kuriton käsi elokuvateattereissa 12.9. alkaen.

MALLA HUKKANEN

Kalervo Palsa teki aikaansa edellä olevaa taidetta lautamökissä Kittilässä. Moni taulu käsitteli kuolemaa ja perversioita.

Kylähistorian näyttely kiertää Suomea

Suomen maatalousmuseo Sarassa kesän ajan esillä ollut Kylien kertomaa -näyttely vie kylähistorian lähteille nyt ympäri maan.

Kylien historia näkyy maisemassa, soljuu tarinoissa ja on piirtynyt erilaisiin karttoihin. Kylien historia kiinnostaa ihmisiä. Sen ovat osoittaneet muun muassa maatalousmuseon suositut kyläkeskiviikot, joiden innoittamana museo kokosi näyttelyn Kylien kertomaa.

Kartat ovat antoisia kylähistorian lähteitä. Kylät on merkitty lähes kaikille kartoille aina 1900-luvulle asti.

Erilaisia pitäjänkarttoja on piirretty 1600-luvulta alkaen. Yksityiskohtaisesti yksittäisiä kyliä kuvaavat tiluskartat, isojakokartat sekä rajankäyntien seurauksena syntyneet kartat.

Näyttely esittelee karttaaineistoja ja sitä, miten ne kylien historiaan liittyvät. Näyttelyssä käsitellään myös maiseman muutosta ja nimistöä kylähistorian näkövinkkelistä. Kartat ovat pääosin Loimaan seudulta, mutta tieto on yleispätevää.

Viidestä seinälle ripustettavasta teksti- ja kuvakoosteesta muodostuvan näyttelyn kiertuekalenterissa on jo kuusi paikkakuntaa.

MT

JAANA KANKAANPÄÄ

Keinutuolit ovat klassikoita, myös uudet mallit.

Nyt otetaan tila haltuun

Kodeissa, työpaikoilla, julkisissa tiloissa ja rakennetussa ympäristössä kuumin ilmiö on tilan ottaminen haltuun.

Parhaillaan esillä olevassa huonekalu-, sisustus- ja muotoilutapahtumassa Habitaressa tilan haltuun ottaminen on tapahtuman teemana.

”Olemme merkittävän kaupunkikulttuurisen muutoksen äärellä. Ihmiset määrittelevät uudelleen kaupunkitilan käyttöä, jopa radikaalilla tavalla”, summaa yhdyskuntasuunnittelun teorian professori **Panu Lehtovuori** Tampereen teknillisestä yliopistosta.

Lehtovuori muistuttaa, että kaupunkitila on ollut jäykkää ja monumentaalista. ”Se muuttuu inhimilliseksi ja eläväksi, kun ihmiset ottavat tilan haltuun”, hän totesi keskiviikkona Habitaren avajaislehdistötilaisuudessa.

Näyttelyn kansainvälisellä Ahead!-muotoilualueella kuullaan viikonloppuna teemaan liittyviä puheenvuoroja ja kannustetaan katsomaan, mitä tilan haltuun ottaminen tarkoittaa esimerkiksi kodeissa. Myös ammattilaisilta saa apua muun muassa valaistukseen, sisustuspulmiin ja kodin tilojen järjestämiseen.

Näytteilleasettajia viime vuotta enemmän

Tänä vuonna 25. kerran järjestettävässä Habitaressa on mukana lähes 500 näytteilleasettajaa eli vähän enemmän kuin vuosi sitten. Myyntiryhmäpäällikkö **Santeri Salminen** pitää saavutusta ajan huomioon ottaen jopa hieman yllättävänä.

Uutta messuilla ovat maksuttomat teemakierrokset. Neljän sisustus- ja muotoilualaa opiskelevan seurassa pääsee perjantaista sunnuntaihin tasatunnein kierroksille, joille on poimittu kiinnostavia näytteilleasettajia, ohjelmia ja osastoja.

Habitaren värimaailmassa näkyvät vaaleat sävyt, mutta myös sinistä ja jopa räväkkää violettia pilkahtaa. Ja klassinen puu puhuttelee aina suomalaisia.

Romumuotoilun TrashDesign-osastolla esitellään, miten romusta ja kierrätysmateriaalista voi itse tehdä uutta, millaista romuista jalostettua esineistöä on mahdollista ottaa jopa sarjatuotantoon ja mitä aineksia romu tarjoaa taiteilijoille.

Suomalaisten ja Suomessa toimivien muotoilijoiden areena Protoshop esittelee innovatiivista nykymuotoilua ja etsii tuotteille valmistuskanavia.

Eco Designissa mietitään elinkaarta

Kuudetta kertaa järjestetyn Eco Design -kilpailussa eri materiaaleista toteutetuissa 65 esineessä on mietitty tuotteen elinkaarta valmistuksesta käyttöön ja kierrätykseen. Mukana on muun muassa huonekaluja ja valaisimia.

EcoDesign-tunnustuspalkinto jaettiin viiden suunnittelijan kesken. **Juri Karinen**, **Kari Leppälä**, **Rudi Mertz**, **Mikko Paakkanen** ja **Esa Vesmanen** palkittiin kukin 1 000 euron palkinnolla. Voittajat valitsi näyttelyn kuraattori, arkkitehti Marco Casagrande.

EcoDesign-näyttelyn yhteistyökumppani Lexus Finlandin Lexus Creating Amazing -palkinto jaettiin kahdelle suunnittelijalle, **Simo Serpolalle** ja **Shogo Tamuralle**. Serpolan Trefoil-valaisin palkittiin parhaana myös Luminord-valaisinsuunnittelukilpailussa.

Opiskelijoiden Habitare-suunnittelukilpailussa suunniteltiin tällä kerralla kesäisen piknikin rakenteita ja esineitä. Viidestä finalistista voiton otti **Samuli Helavuo** työllään Havina.

Helsingin messukeskuksessa on Habitaren ohella viikonvaihteessa myös valaistusalan ValoLight -tapahtuma sekä vanhojen tavaroiden Antiikki- ja nykytaiteen ArtHelsinki-tapahtuma.

MAIKKI KULMALA

Habitare, ArtHelsinki, Antiikki ja ValoLight.Habitare ovat avoinna yleisölle pe klo 10–19, la–su klo 10–18. www.habitare.fi

Tarmo Luiskin ”töpselinokkia”.

Kaarle Hombergin tuoli ja pöytä taittuvat laukuiksi.

Pesukoneiden rummut ovat Willem Heefferin käsissä löytäneet uuden käytön valaisimina.

1960-luvun naula- ja lankatekniikka on taipunut uuteen muotoon Länsi-Uudenmaan koulutuskuntayhtymän tekstiiliosastolla.

Muotoilualalla kasvuodotuksia

Muotoilualan yrittäjien odotukset seuraavan vuoden kehityksestä ovat optimiset.

Noin kaksi kolmasosaa yrityksistä uskoo liikevaihtonsa kasvavan tulevana vuonna ja lähes yhtä moni arvelee kannattavuutensa paranevan. Liikevaihdon kasvuodotuksista huolimatta yritykset ovat varovaisia yrittäjyyden riskeille. Tiedot käyvät ilmi Teollisuustaiteen Liitto Ornamon tuoreesta suhdannekyselystä.

”Suunnittelualan rakenteellinen haaste on työn tuottavuudessa, liiketoiminnan kannattavuudessa ja kotimarkkinoiden pienuudessa”, sanoo toiminnanjohtaja **Salla Heinänen**.

Suomalainen suunnittelu suuntaa yhä enemmän palveluihin, joissa sen lisäarvo on useimmiten aineetonta: asiakaslähtöisyyttä, brändejä ja palvelukonsepteja.

Käynnissä olevan Helsinki Design Weekin toimitusjohtaja **Kari Korkman** luonnehtii alan yrityksiä pieniksi ja ketteriksi ja pitää startup-hengen leviämistä alalle positiivisena.

”On äärimmäisen tärkeää tukea näiden pienten yritysten kasvua, joka edellyttää panostamista kansainvälistymiseen. Muotoiluintensiivisille tuotteille täytyy rakentaa jakelutiet ja suunnittelupalvelujen myynnille suhdeverkostot”, hän sanoo.

Viime vuoteen verrattuna muotoilualan kehitys näyttää jakautuneen kahtia. Lähes puolet toimialan yrityksistä ilmoitti, että liikevaihto on kasvanut edellisen vuoden aikana. Vajaa kolmannes kertoi, että liikevaihto oli supistunut.

Vain neljännes vastanneista ilmoitti palkkaavansa uutta työvoimaa.

”Vaikka yrityksillä on työllistämistarpeita, eivät yrittäjät uskalla ottaa työllistämisen riskiä”, sanoo Heinänen.

Suomalaisten muotoilualan yritysten liikevaihto on Tilastokeskuksen viimeisimmän tilaston mukaan 3,37 miljardia euroa. Muotoilualan yritykset työllistävät maassamme 22 100 henkilöä.

MT

KOMMENTTI

Miten sisustat pikkukodin möhkäleillä?

Habitaren uusia sisustustrendejä nuuhkiessa nousi väistämättä mieleen: mihin nämä isot huonekalumöhkäleet on tosielämän kodeissa tarkoitus sijoittaa?

Yhä useampi asuu sinkkutaloudessa pienessä yksiössä tai kaksiossa, eikä maalaiskodeistakaan rakenneta hulppeita kartanoita. Silti yleisilme huonekalutarjonnassa edelleen on isokokoisia nojatuoleja ja sohvia. Ja sängytkin ovat isoja, mutta kun nukkumismukavuudesta ei kannata tinkiä, niihin en ota kantaa.

Siis kerrassaan, huonekaluvalmistajat ja -kauppiaat: Eikö pitäisi hiukan katsoa, millaisiksi nykykodit on mitoitettu ja muistaa, että pieneen pintaalaan tarvitaan edes näennäistä väljyyttä, vaikka siellä kaikki toimivan kodin elementit olisivatkin?

Kamalat sohvanmöhkäleet omivat helposti pienasunnon koko oleskelutilan. Sitten ihmetellään, miksi muut tavarat eivät mahdu minnekään ja ammattijärjestäjiä huudetaan apuun.

Nyt pikkukotien huonekaluja etsitään kirpputoreilta ja vintage-kaupoista, sillä esimerkiksi 1950-luvun lopun ja vielä 60-luvunkin huonekalut olivat siroja nykyisiin verrattuna.

Suosittelen, että suunnittelijat kiireen vilkkaa hakevat mitoituksilleen esikuvia tuolta kaudelta. Mukavuutta voi ammentaa pitkin harppauksin edenneestä ergonomiatutkimuksesta.

Jos kotien koko otettaisiin paremmin huomioon, voisi huonekalukauppaankin löytää tiensä entistä useampi kiinnostunut ja jopa ostava asiakas.

MAIKKI KULMALA

Lähiruoka houkuttelee, hinta mietityttää

Lähiruoka tarkoittaa tutun viljelijän perunoita, omassa maakunnassa kasvanutta pihvilihaa tai vaikka käsityönä tehtyjä säilykkeitä naapuriläänistä.

Se voi olla suvun ruokaperinteen kunnioittamista tai erikoistuotteita ja jännittäviä makuja. Lähiruuan tuottaja voi olla kiinnostunut laadusta tai siitä, että suurempi osa tuotteen hinnasta jää tuottajalle.

Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen, Aalto-yliopiston, Helsingin yliopiston ja Turun yliopiston yhteisessä Forefood-hankkeessa tutkittiin lähiruuan ostajien ja lähiruuan tuottajien sekä myyjien toimintatapoja, toiveita ja huolenaiheita.

Kuluttajat toivovat helposti saatavilla olevaa, kohtuullisen hintaista ruokaa. Ruuan halutaan tukevan sekä ihmisten että eläinten hyvää elämää ja kantavan tarinoita.

Lähiruokaravintola on kuluttajalle helppo valinta. Ravintolan voi olla vaikea löytää sopivia tuottajia. Osa kuluttajista ajattelee, että lähiruoka on liian kallista, osa on valmiita maksamaan erikoispalvelusta.

Kaupungeissa lähiruualla on usein kysyntää enemmän kuin tarjontaa. Maalla kuluttajia voi olla vaikea tavoittaa. Moni lähiruuan tuottaja tai välittäjä kamppailee kannattavuuden kanssa tai tekee työtä talkoilla.

Torimyynti ja suoramyynti tilalta vaativat sitä, että kuluttajat oppivat saapumaan paikalle. Myynti vähittäiskauppaan tai suoramyynti markettien tiloissa lisäävät kustannuksia mutta tuovat lähiruuan useampien ulottuville.

Internet ja sosiaalinen media tarjoavat uudenlaisia jakelukanavia. Jakeluautot ja tuotteiden noutopisteet helpottavat sekä kuluttajan että tuottajan elämää.

Tuottajien pitää oppia kysymään, kuka on maksava asiakas, ja kuinka hänet tavoitetaan. Asiakkaan kanssa kannattaa keskustella palveluista ja niiden kehittämisestä.

REA PELTOLA

KIMMO HAIMI

Tilan on markkinoitava suoramyyntiä, jotta kuluttajat oppivat tulemaan paikalle.